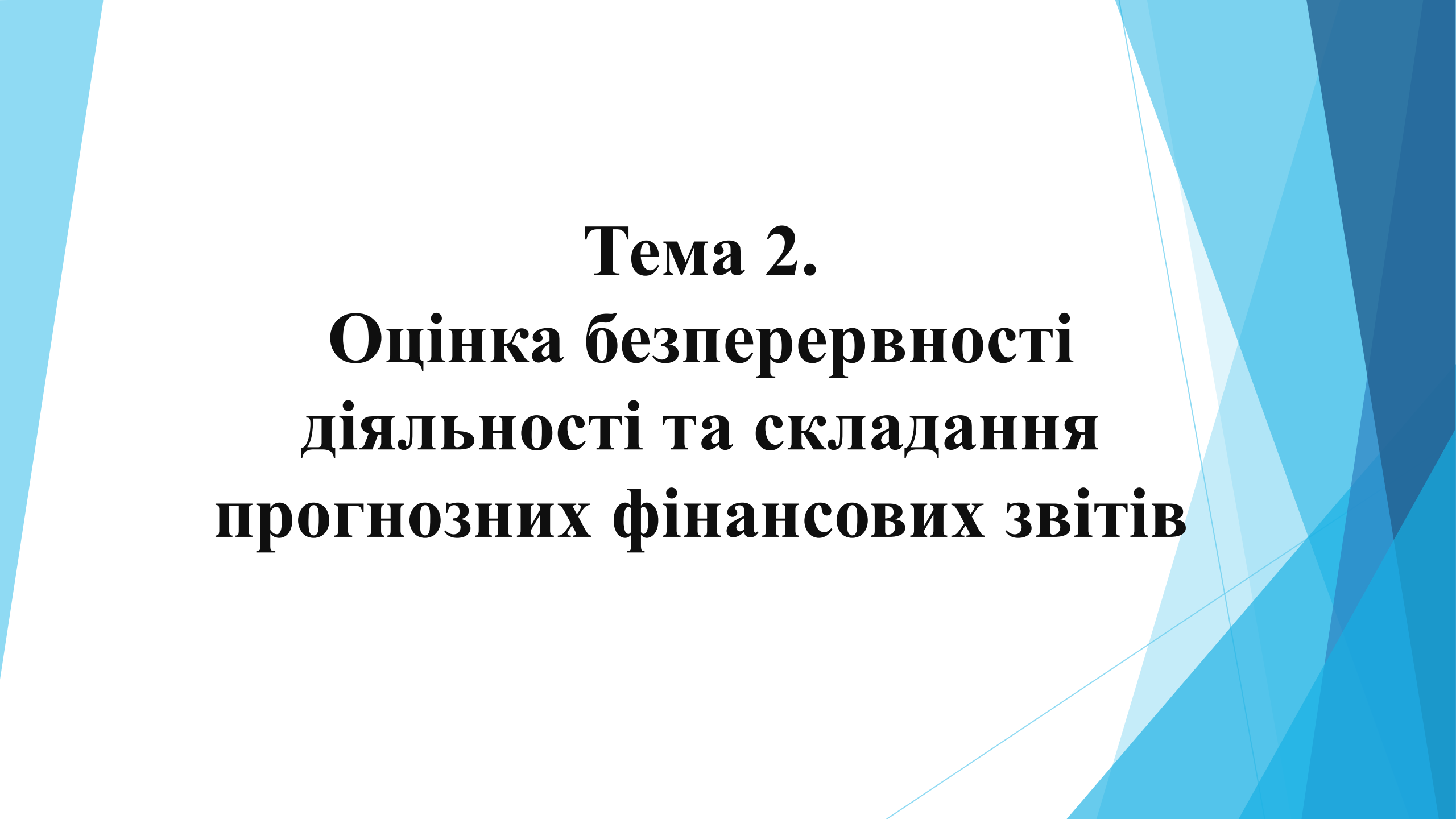
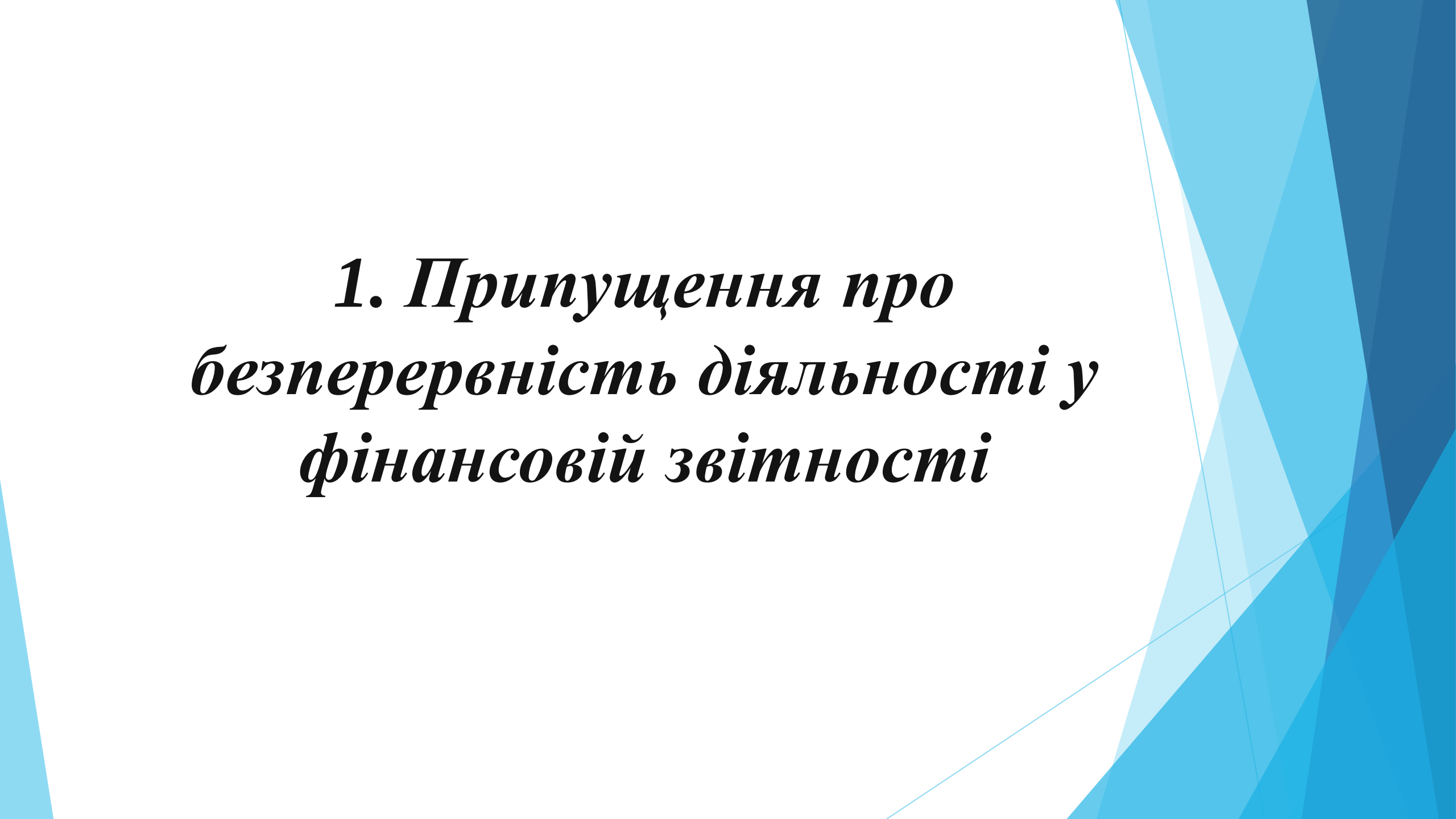

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, creating a modern and professional look. The shapes are primarily triangles and polygons, some with thin white outlines, arranged in a way that suggests movement and depth.

Тема 2.

Оцінка безперервності діяльності та складання прогнозних фінансових звітів

- 1. Припущення про безперервність діяльності у фінансовій звітності*
- 2. Діагностика безперервності діяльності за фінансовою звітністю*
- 3. Прогнозування безперервності діяльності за фінансовою звітністю*
- 4. Методи складання прогностичних фінансових звітів*
- 5. Бізнес-кейс*

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue, creating a modern, dynamic feel.

1. Припущення про безперервність діяльності у фінансовій звітності

Діалектика і безперервність

Для діалектичного підходу в економічних дослідженнях властиво визнання безперервності змін кількісних і якісних характеристик процесів, взаємозв'язків і показників у часі

Діалектика - це вчення про найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства та мислення, яке розглядає зміни явищ у взаємному зв'язку та динаміці.

УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕРЕРВНІСТЮ БІЗНЕСУ

цілісний процес управління, який ідентифікує всі можливі загрози і ризики для організації та їх потенційний вплив на бізнес-процеси. Забезпечує основу для підвищення організаційної стійкості, а також ефективного реагування на кризові ситуації, тим самим захищаючи інтереси ключових зацікавлених сторін, репутацію, бренд і діяльність зі створення доданої вартості.

СТАНДАРТ ISO 22301 - Безпека і стійкість. Системи менеджменту безперервності бізнесу

визначає вимоги до планування, створення, впровадження, експлуатації, моніторингу, перевірки, обслуговування і постійного вдосконалення систем управління безперервністю бізнесу. Такі системи повинні забезпечувати цілі: захист від збоїв та руйнівних інцидентів, зменшення ймовірності їх виникнення, належне реагування, та послідовне відновлення до повноцінного функціонування.

Інститут управління безперервністю бізнесу (Business Continuity Management Institute, BCMI)

є провідним глобальним інститутом кризового менеджменту (Crisis Management) та аварійного відновлення (Disaster Recovery, DR), що проводить відповідну сертифікацію фахівців у цій сфері.

***Безперервність діяльності -
основоположне припущення
складання фінансової звітності,***

*що сигналізує користувачам фінансових звітів
про здатність компанії захистити інтереси
стейкхолдерів від ризиків діяльності та збоїв
у роботі у найближчих звітних періодах.*

Концептуальна основа фінансової звітності

- ▶ У цьому міжнародному документі у п.3.9 відзначається, що фінансова звітність зазвичай складається на основі припущення про безперервність діяльності суб'єкта господарювання, що звітує, та про те, що ця діяльність триватиме в передбачуваному майбутньому.
- ▶ Отже, приймається припущення про те, що суб'єкт господарювання не має ні наміру, ні потреби в початку процедури ліквідації або в припиненні діяльності.

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue. These shapes are primarily located on the right side of the slide, creating a modern, dynamic feel.

2. Діагностика безперервності діяльності за фінансовою звітністю

Сутність бізнес-діагностики

- ▶ Подібно до того, як людський організм потребує діагностики здоров'я для **раннього** виявлення симптомів хвороби, «фінансове здоров'я» підприємства також потребує бізнес-діагностики.

Бізнес-діагностика уможлиблює виявлення симптомів «больових точок» ведення бізнес-діяльності.

*Результатом бізнес-діагностики діяльності підприємств є розробка заходів щодо розвитку системи управління та фінансового оздоровлення. Бізнес-діагностику зазвичай проводять **раз на рік**.*

Ключові ознаки безперервності діяльності за фінансовою звітністю

Наявність
оборотного капіталу

Відсутність
ймовірності
банкрутства

Збереження
фінансового
капіталу

Діагностика наявності оборотного капіталу

Оборотні активи - Поточні зобов'язання

> 0

Немає ознак порушення безперервності діяльності у короткостроковій перспективі.

Питання до фінансового аналітика

На кінець звітного періоду залишки оборотних активів та поточних зобов'язань у балансі компанії становили:

Стаття балансу	Сума, тис.грн
Оборотні активи (р.1195 + р.1200)	102 044
Поточні зобов'язання (р.1695 + р.1700)	130 994

Чи є ознаки порушення безперервності діяльності компанії?

Відповідь фінансового аналітика

Розраховуємо наявність оборотного капіталу:

Оборотні активи - Поточні зобов'язання

$$\begin{aligned} 102\,044 - 130\,994 = \\ -28\,950 \text{ тис. грн} \\ < 0 \end{aligned}$$

Спостерігається відсутність оборотного капіталу, є ознаки щоденної неплатоспроможності компанії та симптоми порушення безперервності діяльності у короткостроковій перспективі.

Діагностика збереження фінансового капіталу

Власний капітал на кінець звітного періоду
мінус
Власний капітал на початок звітного періоду

Немає ознак порушення безперервності діяльності у довгостроковій перспективі.

Питання до фінансового аналітика

На початок та кінець звітного періоду залишки власного капіталу (чистих активів) у балансі компанії становили:

Стаття балансу	На початок звітного періоду, тис.грн	На кінець звітного періоду, тис.грн
Власний капітал (р.1495)	519 413	530 434

Чи є ознаки порушення безперервності діяльності компанії?

Відповідь фінансового аналітика

Розраховуємо зміну власного капіталу за звітний період:

$$\begin{array}{l} \text{Власний капітал на кінець звітного періоду} \\ - \\ \text{Власний капітал на початок звітного періоду} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 530\,434 - 519\,413 = \\ 11\,021 \text{ тис.грн, } >0 \end{array}$$

Нерозподілений прибуток накопичується, фінансовий капітал зберігається, немає ознак порушення безперервності діяльності у довгостроковій перспективі.

Діагностика відсутності ймовірності банкрутства

Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності /
Зобов'язання

$> 0,2$

*Немає ознак порушення безперервності
діяльності у осяжному майбутньому.*

Коефіцієнт Бівера

Питання до фінансового аналітика

На кінець звітного періоду залишки зобов'язань у балансі та чистий рух грошових коштів від операційної діяльності за звітний період компанії становили:

Статті фінансових звітів	Сума, тис.грн
Чистий рух коштів від операційної діяльності (р.3195)	-56 991
Зобов'язання на кінець періоду (р.1595 + р.1695 + р.1700)	174 646
Зобов'язання на початок періоду (р.1595 + р.1695 + р.1700)	264 851

Чи є ознаки порушення безперервності діяльності компанії?

Відповідь фінансового аналітика

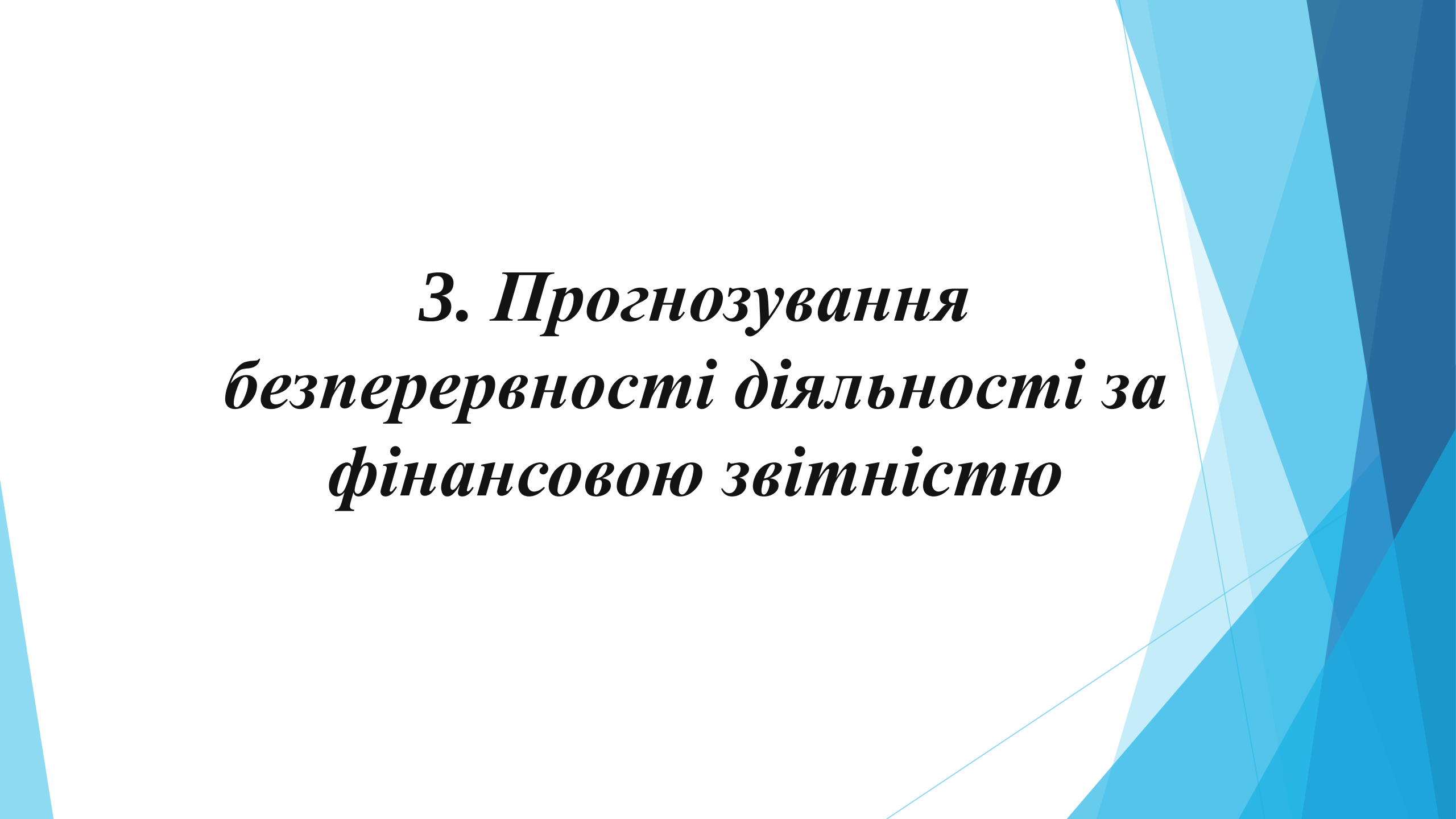
Розраховуємо коефіцієнт Бівера:

Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності / Зобов'язання

$$-56\,991 / ((264\,851 + 174\,646) / 2) = -0,2593$$

<0,2

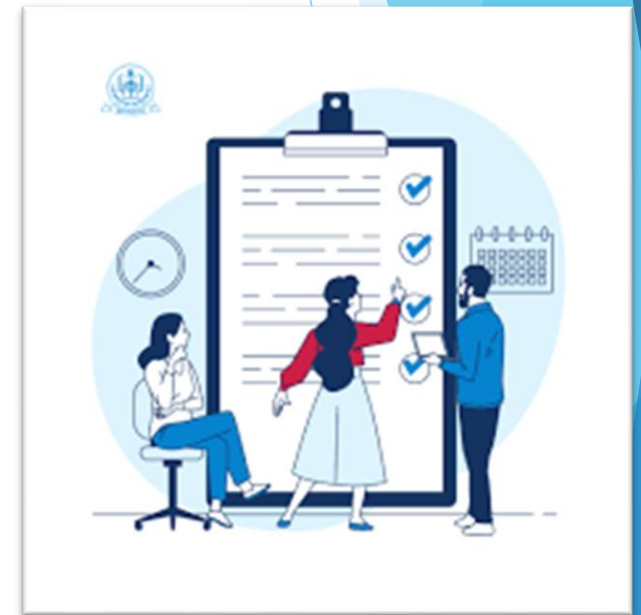
Є ознаки незадовільної структури балансу, ризику банкрутства та симптоми порушення безперервності діяльності в осяжному майбутньому.

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue, creating a modern, dynamic feel.

3. Прогнозування безперервності діяльності за фінансовою звітністю

Довгострокове планування

- ▶ Зацікавлені сторони бізнесу ставлять перед собою завдання не стільки провести ретроспективний аналіз ефективності бізнесу компанії, скільки на його основі зробити висновки про перспективи своєї економічної поведінки щодо надання ресурсів підприємству в осяжному майбутньому. Таке довгострокове планування значною мірою базується на фінансових прогнозах.

Фінансове прогнозування

- ▶ Зниження неминучої **інформаційної невизначеності** інвесторів та кредиторів, пов'язаної з прийняттям економічних рішень щодо надання ресурсів, орієнтованих у майбутнє, є одним із основних завдань фінансового прогнозування.

- ▶ Вихідним пунктом фінансового прогнозування є визнання факту безперервності діяльності від одного звітного періоду до іншого.

Способи фінансового прогнозування

поділяються на дві великі групи:

***На основі одного
або декількох
показників***

***На основі складання
прогнозних фінансових
звітів***

Підхід на основі одного або декількох показників передбачає виявлення основної тенденції

- ▶ Для забезпечення прийняття рішень стейкхолдерами важливо виявляти основну тенденцію формування динамічного ряду **масштабів діяльності або операційного прибутку**, що уможлиблює прогнозування фінансового стану компанії на перспективу.

Виявлення основної тенденції формування прогресу показника (T_x) здійснюється по формулі середньої геометричної.

$$\overline{T_x} = \sqrt[n]{X_n / X_0}$$

де n - кількість періодів і номер останнього періоду в ряду динаміки, починаючи з нульового рівня;

X - значення обраного показника у періоді.

Питання до фінансового аналітика

За останні 3 роки масштаби діяльності компанії становили:

Період	Масштаб діяльності, тис.тон (X)	Рівень ряду динаміки (n)
2 роки назад	64 878	0
Попередній період	36 886	1
Звітний період	24 766	2

Якою буде основна тенденція зміни масштабів діяльності компанії?

Відповідь фінансового аналітика

Основна тенденція формування **прогресу** масштабів діяльності компанії складає:

$$\overline{T_X} = \sqrt[n]{X_n / X_0}$$

$$T_X = \sqrt[2]{24766 / 64878} = \sqrt[2]{0,3817} = 0,6178$$

або 61,78%

Основна тенденція **зміни** масштабів діяльності компанії складає:
61,78% – 100% = –38,22%

Припущення про те, що спадання масштабів діяльності у наступних 2-х звітних періодах складе в середньому - 38% є нормальним.

Розробка прогностичних фінансових звітів повинна здійснюватися в чіткій послідовності

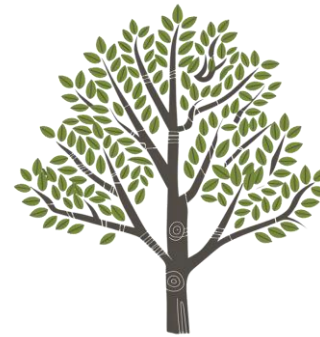
**Прогноз
ключового
показника
діяльності**

**Прогноз
звіту про
фінансові
результати**

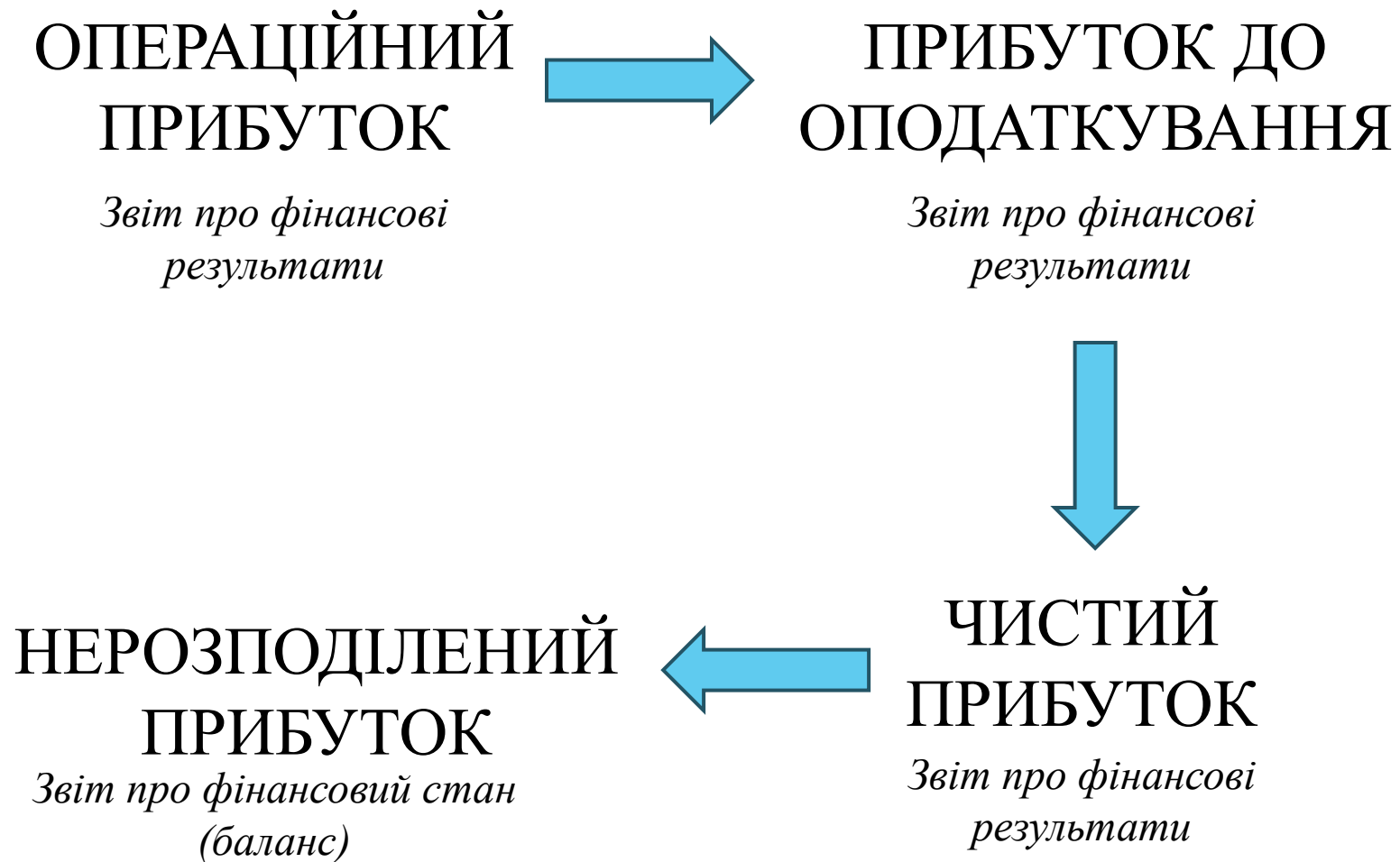
**Прогноз звіту
про
фінансовий
стан**

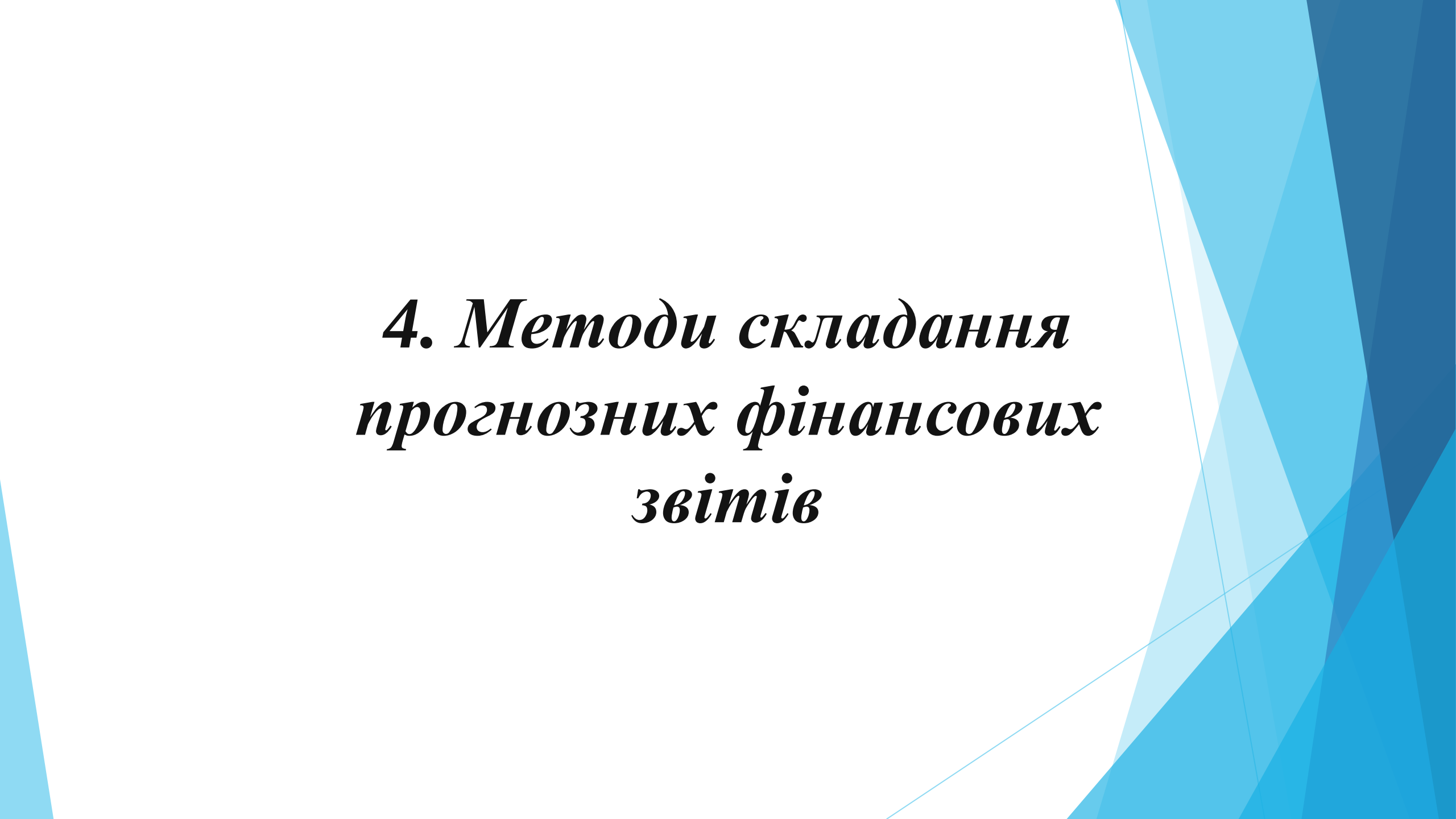

**Прогноз звіту
про рух
грошових
коштів**

ЛОГІЧНА СХЕМА СКЛАДАННЯ ПРОГНОЗНИХ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue, creating a modern, dynamic feel.

4. Методи складання прогнозних фінансових звітів

Два методи складання прогностичних фінансових звітів

Метод екстраполяції ряду динаміки

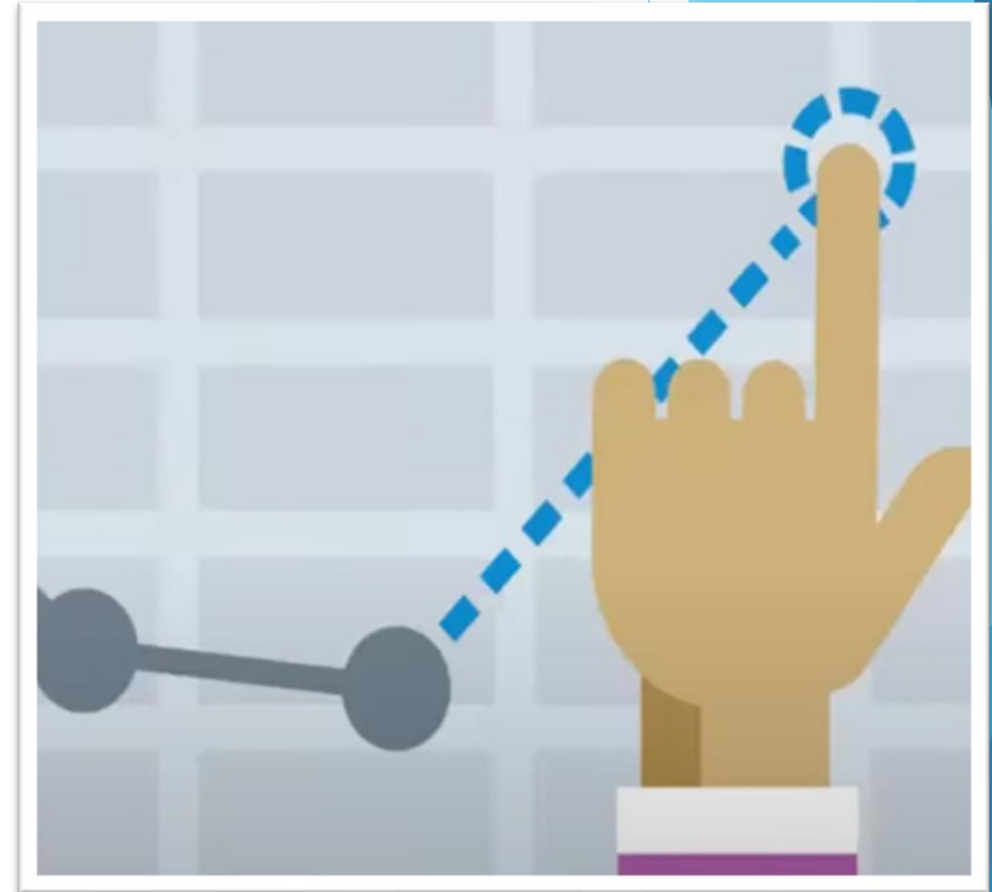
дозволяє продовжити ряд динаміки зайого межі на основі виявленої закономірності зміни показників статей фінансових звітів у попередніх звітних періодах

Метод відсотку від виручки

передбачає, що основні статті звіту про прибутки і збитки та статті балансу збільшуються пропорційно обсягам продажів

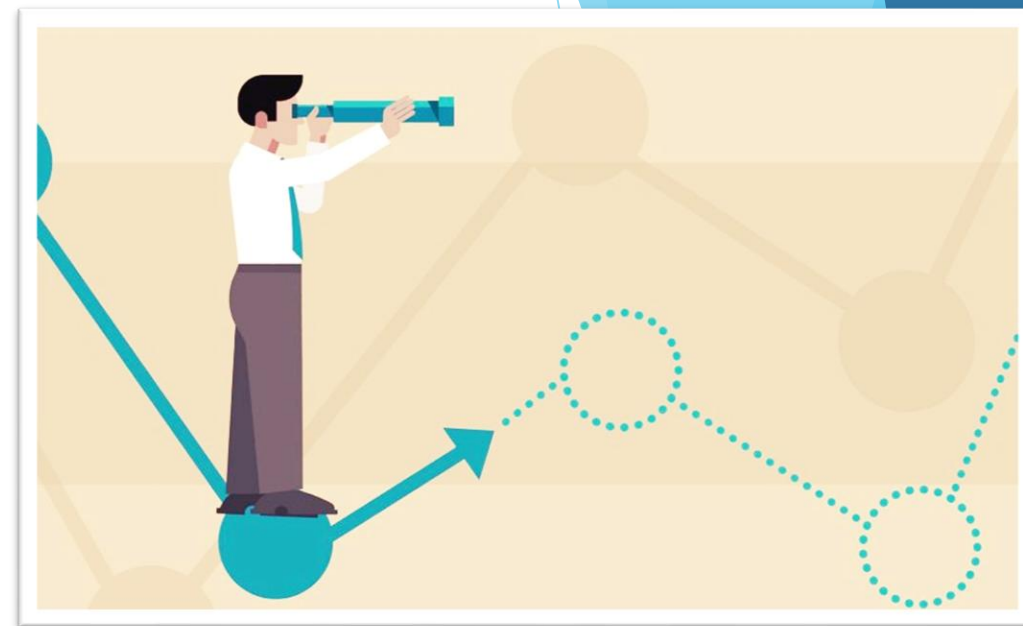
Екстраполяція

- ▶ Застосування екстраполяції для фінансового прогнозування базується на припущенні, що характер динаміки для певного періоду часу в минулому збережеться на обмеженому відрізку в майбутньому

Якщо приріст масштабів діяльності або операційного прибутку за звітний період у порівнянні з попереднім періодом становить **понад 10%**, то **горизонт майбутнього і минулого** для екстраполяції слід приймати не більше *двох-трьох* років.

Якщо показник у часі змінюється незначно (до **10%**), то горизонт в обох напрямках можна брати *до п'яти років*

10%

Відсоток від виручки

- ▶ базується на структурному розподілі чистого доходу від реалізації та вимагає розрахунку *семи ключових коефіцієнтів координації статей фінансової звітності* мінімум за два останні роки і визначення середнього значення для прогнозування

7 ключових коефіцієнтів координаційстатей фінансової звітності

Собівартість
реалізації/
Чистий дохід

Грошові кошти та
еквіваленти/
Чистий дохід

Дебіторська
заборгованість/
Чистий дохід

Запаси/
Чистий дохід

Кредиторська
заборгованість
постачальникам/
Чистий дохід

Амортизація
/Основні засоби

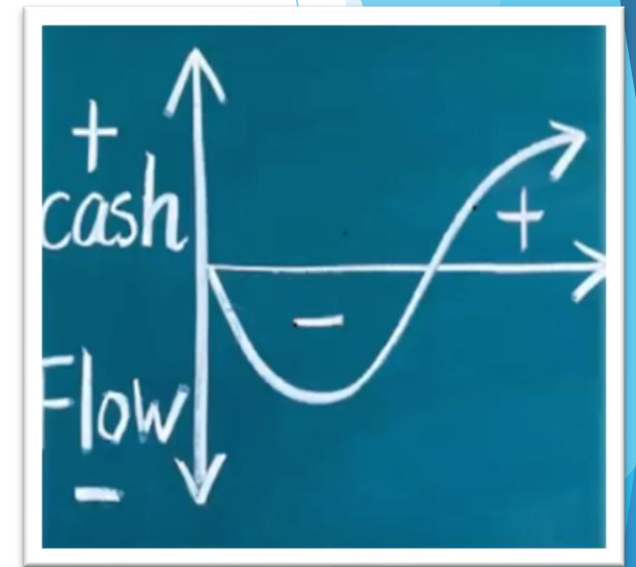
Кредиторська
заборгованість
бюджету і персоналу/
Чистий дохід

Прогноз чистого грошового потоку

- ▶ Визначення у прогностному балансі різниці між прогностними сумами пасивів (П) та активів (А) уможлиблює прогнозування суми чистого притоку (відтоку) грошових коштів у наступному звітному періоді:

«-» свідчить про суму потреби у додатковому фінансуванні;

«+» - про надлишок суми фінансування у майбутньому періоді через спад ділової активності

Пасив - Актив

5. Бізнес-кейс

Бізнес-кейс 2

ПАТ «Чіп» є компанією, акції якої торгуються на біржі. Основним видом діяльності компанії «Чіп» є розробка електронних охоронних систем. Компанія планує реалізувати масштабний інвестиційний проєкт щодо розробки інноваційної охоронної системи «Смартчіп», для фінансування якого необхідно залучити 65 000 тис. грн.

Компанія «Чіп» є прибутковою, у звітному періоді операційний прибуток склав 22 млн.грн. Очікується, що її операційні прибутки протягом наступних п'яти років зростатимуть щороку на 8%, що було визначено за допомогою екстраполяції даних за попередні 5 років.

Банк погодився надати кредит на суму, необхідну для фінансування проєкту, під 9% річних. Відсотки сплачуються в кінці року на залишок заборгованості на початок року. Власний капітал на дату залучення кредиту становить 16 000 тис. грн.

Кредитна угода містить ковенант на перші п'ять років користування кредитом, відповідно до якого ***співвідношення заборгованості за кредитом і суми власного капіталу***, не повинно перевищувати на кінець року протягом наступних п'яти років такі значення:

350 % (1-й рік), 250 % (2-й рік), 200 % (3-й рік), 150 % (4-й рік), 125 % (5-й рік).

Бізнес-кейс 2 (продовження)

Передбачається, що у зв'язку з реалізацією проєкту компанія «Чіп» буде нести додаткові операційні витрати, які становитимуть у перший рік 11 млн грн і в подальшому зростатимуть щорічно на 10%.

Ставка податку на прибуток складає 18%. Очікується, що 25% чистого прибутку буде спрямовано на виплату дивідендів. Очікується, що ПАТ «Чіп» буде виплачувати 3 млн грн тіла кредиту в кінці кожного року з грошових потоків, які генеруються бізнесом.

Завдання:

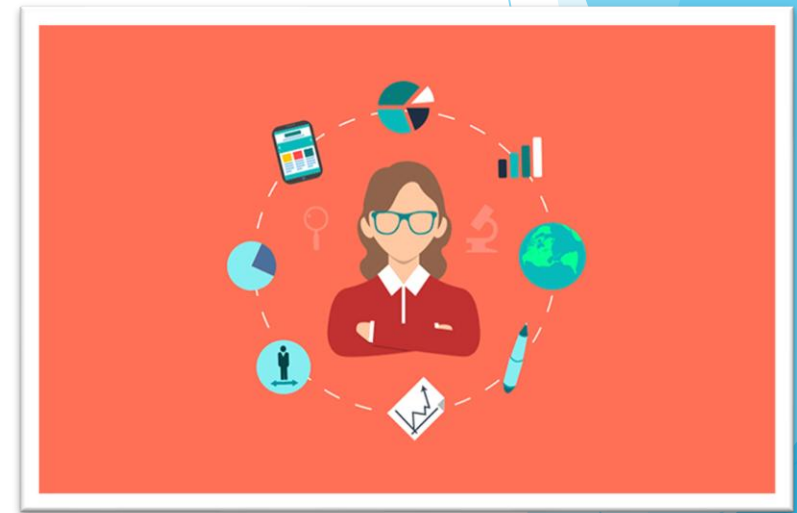
Розрахуйте, чи буде порушено очікуваний ковенант стосовно дотримання співвідношення позикового і власного капіталу перші п'ять років.

Наведіть заходи, які «Чіп» може вжити для запобігання порушення очікуваного значення співвідношення позикового і власного капіталу.

ВІДПОВІДЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІТИКА

Для оцінки порушення ковенанту на наступні п'ять років, необхідно розрахувати значення *заборгованості за кредитом і суми власного капіталу* на наступні п'ять років з урахуванням вищезазначених умов.

Для цього готується додаткова інформація за певним алгоритмом

Допоміжна інформація на наступні 5 років

*Прогнозування залишку заборгованості та суми відсотків за користування кредитом.
Залишок заборгованості за кредитом (позикою) розраховується з урахуванням графіку погашення (3 млн. грн. щорічно)*

Стаття	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Залишок заборгованості за кредитом на початок року	65 000	62 000	59 000	56 000	53 000
Відсотки за кредит	$65\,000 \times 9\% = 5\,850$	$62\,000 \times 9\% = 5\,580$	$59\,000 \times 9\% = 5\,310$	$56\,000 \times 9\% = 5\,040$	$53\,000 \times 9\% = 4\,770$

Допоміжна інформація на наступні 5 років

Прогнозування статей звіту про прибутки і збитки з горизонтом 5 років при припущенні тенденції зростання операційного прибутку +8%

Стаття	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Операційний прибуток	$22\,000 \times 108\% =$ 23 760	$23\,760 \times 108\% =$ 25 661	$25\,661 \times 108\% =$ 27 714	$27\,714 \times 108\% =$ 29 931	$29\,931 \times 108\% =$ 32 325
Додаткові операційні витрати	11 000	$11\,000 \times 110\% =$ 12 100	$12\,100 \times 110\% =$ 13 310	$13\,310 \times 110\% =$ 14 641	$14\,641 \times 110\% =$ 16 105
Фінансові витрати (відсотки за кредит)	5 850	5 580	5 310	5 040	4 770

Допоміжна інформація на наступні 5 років

Прогнозування статей звіту про прибутки і збитки з горизонтом 5 років при припущенні тенденції зростання операційного прибутку +8% (продовження)

Стаття	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Прибуток до оподаткування	23 760 - 11 000 - 5 850 = 6 910	25 661 - 12 100 - 5 580 = 7 981	27 714 - 13 310 - 5 310 = 9 094	29 931 - 14 641 - 5 040 = 10 250	32 325 - 16 105 - 4 770 = 11 450
Чистий прибуток	6 910 - 18% = 5 666	7 981 - 18% = 6 544	9 094 - 18% = 7 457	10 250 - 18% = 8 405	11 450 - 18% = 9 389

Допоміжна інформація на наступні 5 років

Прогнозування статей балансу у частині нерозподіленого прибутку та власного капіталу з горизонтом 5 років

Стаття	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Нерозподілений (на дивіденди) прибуток	$5\,666 - 25\% =$ 4 250	$6\,544 - 25\% =$ 4 908	$7\,457 - 25\% =$ 5 593	$8\,405 - 25\% =$ 6 304	$9\,389 - 25\% =$ 7 042
Власний капітал	$16\,000 +$ $4\,250 =$ 20 250	$20\,250 +$ $4\,908 =$ 25 158	$25\,158 + 5\,593$ $=$ 30 751	$30\,751 +$ $6\,304 =$ 37 055	$37\,055 + 7\,042 =$ 44 097

Допоміжна інформація на наступні 5 років

Прогнозування по роках співвідношення заборгованості за кредитом до суми власного капіталу як умови ковенанту

Стаття	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Залишок заборгованості за кредитом на кінець року	62 000	59 000	56 000	53 000	50 000
Власний капітал	20 250	25 158	30 751	37 055	44 097
Співвідношення позикового капіталу до власного, %	62 000 / 20250 × 100% = 306	59 000 / 25158 × 100% = 235	56 000 / 30751 × 100% = 182	53 000 / 37055 × 100% = 143	50 000 / 44097 × 100% = 113

Допоміжна інформація на наступні 5 років

Прогнозування по роках порушення ковенанту

Стаття	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Співвідношення позикового капіталу до власного, %	306	235	182	143	113
Умова ковенанту, %	350	250	200	150	125
Чи є порушення ковенанту?	$306 < 350$ ні	$235 < 250$ ні	$182 < 200$ ні	$143 < 150$ ні	$113 < 125$ ні

Перші п'ять років не буде порушено очікуваний банком ковенант стосовно дотримання співвідношення позикового і власного капіталу

МОЖЛИВІ ЗАХОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОРУШЕННЯ УМОВ КОВЕНАНТУ

Позиковий капітал / Власний капітал

Зменшення позикового
капіталу

*Погашати основну суму боргу у
розмірі більшому, ніж 3 млн.
грн. на рік*

Збільшення власного
капіталу

*Погодити з акціонерами
виплату меншої суми
дивідендів*

*Диверсифікувати джерела
фінансування*

Дякую за увагу!